

ЗАСТОСУВАННЯ КАТЕГОРІЇ «РЕЖИМ ВИКОРИСТАННЯ» В КОНТЕКСТІ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ ДО ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ І ОРГАНІЗАЦІЙ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ ПРИ СТРАТЕГІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Н. С. Педченко, кандидат економічних наук

Відомо, що успішне господарювання підприємства залежить від його потенціалу розвитку, сформованого таким чином, щоб забезпечити можливість досягти своєчасного та найповнішого виконання поставлених цільових стратегічних завдань через ефективне його використання. Тому впорядкування формування потенціалу розвитку відповідно до потреб його використання і забезпечення на цій основі ефективності є важливим завданням для підприємств і організацій споживчої кооперації при стратегічному управлінні.

Прикладом наукового вивчення та узагальнення теоретичних, методичних і практичних аспектів проблеми використання потенціалу розвитку підприємства є вітчизняні системні дослідження І. П. Отенка, О. С. Федоніна, М. Є. Рогози, О. В. Березіна, В. А. Павлової, В. В. Пастухової, О. В. Коренкова, Б. Є. Бачевського, О. К. Добикіна, І. З. Должанського, В. Н. Гавви, Є. А. Божко, В. І. Хомякова, І. М. Школи, Т. М. Ореховської, І. Д. Козьменка, Т. В. Бови, О. Б. Бутнік-Сіверського, С. В. Візіренко, Л. О. Жилінської, Л. М. Прокopiшин, М. І. Іванова, проблеми реалізації потенціалу – Н. С. Краснокутської, С. І. Чимшита. Розглядаються принципи використання потенціалу розвитку підприємства (О. В. Березін, О. К. Добикіна, В. С. Рижиков, С. В. Касьянюк, М. Є. Кокотько, Т. Д. Костенко, А. А. Герасимов, Н. С. Краснокутська), окремо пропонується значний методичний інструментарій ефективності його використання (О. С. Федонін, І. М. Школа, Б. Є. Бачевський, Н. В. Гавва, І. З. Должанський, О. В. Коренков), як результат дослідження описуються за-

ходи підвищення ефективності використання потенціалу підприємства (Н. С. Краснокутська). Наведені підходи наводять на думку про необхідність їх об'єднання в єдину методологію використання потенціалу розвитку в контексті системного підходу до потенціалу розвитку підприємств і організацій споживчої кооперації.

Результати аналізу фундаментальних принципів упорядкування формування та організації використання потенціалу розвитку підприємств і організацій споживчої кооперації, внутрішніх механізмів взаємоузгодженого функціонування його складових і взаємовідносини із зовнішнім середовищем потребують застосування такого поняття в економічній науці як «режим використання». Неоднозначність у розумінні того, які саме процеси та явища має охоплювати і включати у себе поняття «режим використання», вимагає детального дослідження наповненості відповідним змістом вказаної категорії у контексті системного підходу до потенціалу розвитку при стратегічному управлінні. Потенціал розвитку при стратегічному управлінні розглядається як система, де «товаришують стимули та обмеження, жорстка технологія та інновації, безумна дисципліна та вільна творчість, нормативні вимоги та неформальні ініціативи» [14, с. 35], що, на нашу думку, і забезпечує збалансованість між обсягами сформованого та використаного потенціалу розвитку. Саме така відповідність, що лежить в основі розвитку як процесу вдосконалення системи, і ставиться за мету при стратегічному управлінні. Її досягнення можливе лише за умови чіткого

опису способу організації використання потенціалу розвитку як комплексу застосованих методів і заходів, системи принципів і правил, на які при цьому будуть опиратися. Це потребує визначеності у трактуванні категорії «режим використання», підкреслюючи її наукову значимість і розкриття емпіричних можливостей використання для дослідження економічних процесів.

Термін «режим» походить від латинського «regimen» – управління, керівництво [4]. За електронними тлумачними словниками української мови поняття «режим» означає від сукупності методів і заходів в управлінні; організованого порядку; закономірних змін; до особливого порядку для певних сфер відносин; певних умов, необхідних для забезпечення роботи, функціонування, існування чітко встановленого порядку; системи заходів, правил, запровадження яких сприяє досягненню певної мети; сукупності встановлених правил, що визначають порядок дій; методу господарювання, спрямованого на ощадливе ставлення, раціональне використання, усунення непродуктивних витрат і втрат [3].

Режим, відповідно до трактувань у словнику А. Н. Азріліяна, пропонується розглядати як систему обов'язкових принципів, правил, заходів, норм, встановлених для певного виду діяльності [11, с. 1003]. Окремо виділяють режим економічний як інституційні умови організації господарської діяльності в межах певної економічної системи [8, с. 484] або економії як принцип господарювання, що передбачає досягнення найкращих наслідків при найменших витратах шляхом збереження трудових, матеріальних і фінансових резервів [16].

Щодо іншої складової «режиму використання», вважаємо за необхідне уточнити можливість застосування категорії «використання потенціалу» на основі деяких термінологічних пояснень. Найчастіше в економічній літературі застосовується саме таке поняття, як «використання потенціалу». Хоча пропонується і термін «реалізація потенціалу», що передбачає «процес перетворення потенціалу в конкретні та вимірювані результати» або спрямовані на досягнення цільового результату, ви-

ходячи зі стану зовнішнього середовища [10]. Проведемо деякий термінологічний аналіз із лексикологічного погляду. Категорія «використання», за визначенням у електронних тлумачних словниках, зазвичай, вживається там, де треба підсилити значення корисності, позитивних наслідків для ініціатора застосування [4] або застосовується як вживання з користю [3], коли категорія «реалізація» асоціюється із втіленням у життя, його здійсненням, реальністю [3]. Виходячи із авторського розуміння сутнісних характеристик потенціалу розвитку підприємств і організацій споживчої кооперації як властивості системи «ресурси, спроможності, інновації», термін «використання», на нашу думку, якнайповніше підкреслює бажання ефективного поєднання внутрішніх складових і їх взаємодію із зовнішнім середовищем щодо забезпечення майбутнього з погляду його перспективності (корисності). Щодо кожної окремої складової, то ресурси використовуються на підприємстві, аналогічно як і інновації. Якщо мова йде про «спроможності», то краще застосувати термін «реалізація» за сприятливих зовнішніх умов, але використовуючи власні здібності. Враховуючи наведені аспекти, пропонуємо зупинитися на визначенні «використання потенціалу» як більш точному понятті, що відображає не тільки процес, але і його мету – забезпечення ефективності (користі) від такого процесу. З огляду на це, зміст використання потенціалу розвитку підприємств і організацій споживчої кооперації передбачає ефективну діяльність, спрямовану на соціальні здобутки й економічні досягнення, що забезпечать перспективне майбутнє на основі найповнішого розкриття властивостей системи «ресурси, спроможності, інновації».

Наведені вище логічні міркування щодо категорій «режим» і «використання потенціалу» дозволяють сформулювати мету та завдання дослідження потенціалу розвитку підприємств і організацій споживчої кооперації під час його використання. Так, цільова спрямованість дослідження у контексті системного підходу до потенціалу розвитку підприємств і організацій споживчої кооперації буде полягати в ідентифікації «режиму використання» на визначення рівня забезпечення ефективності

управління потенціалом розвитку. Відповідно, основні завдання будуть підпорядковані обґрунтуванню сукупності принципів, орієнтованих на визначення особливостей використання потенціалу розвитку; методів, спрямованих на визначення рівня ефективності використання потенціалу розвитку; правил, направлених на доведення його відповідності сформованому; заходів, орієнтованих на виявлення резервів. Такі резерви стосуватимуться як напрямів забезпечення збалансованості між сформованим і використаним потенціалом розвитку, так і можливості встановлення відповідності між сформованим і необхідним для

досягнення розвитку на основі вдосконалення системи.

Дослідження режиму використання потенціалу розвитку підприємств і організацій споживчої кооперації, виходячи з наведених вище підходів, полягатиме у чітко встановленому способі організації, відповідно до якого визначено рівень досягнення ефективності діяльності на основі соціальних здобутків і економічних досягнень за допомогою принципів, методів, правил і заходів, спрямованих на отримання цінності від використання потенціалу розвитку та відповідності цільовим пріоритетам функціонування підприємств і організацій споживчої кооперації (рис.).

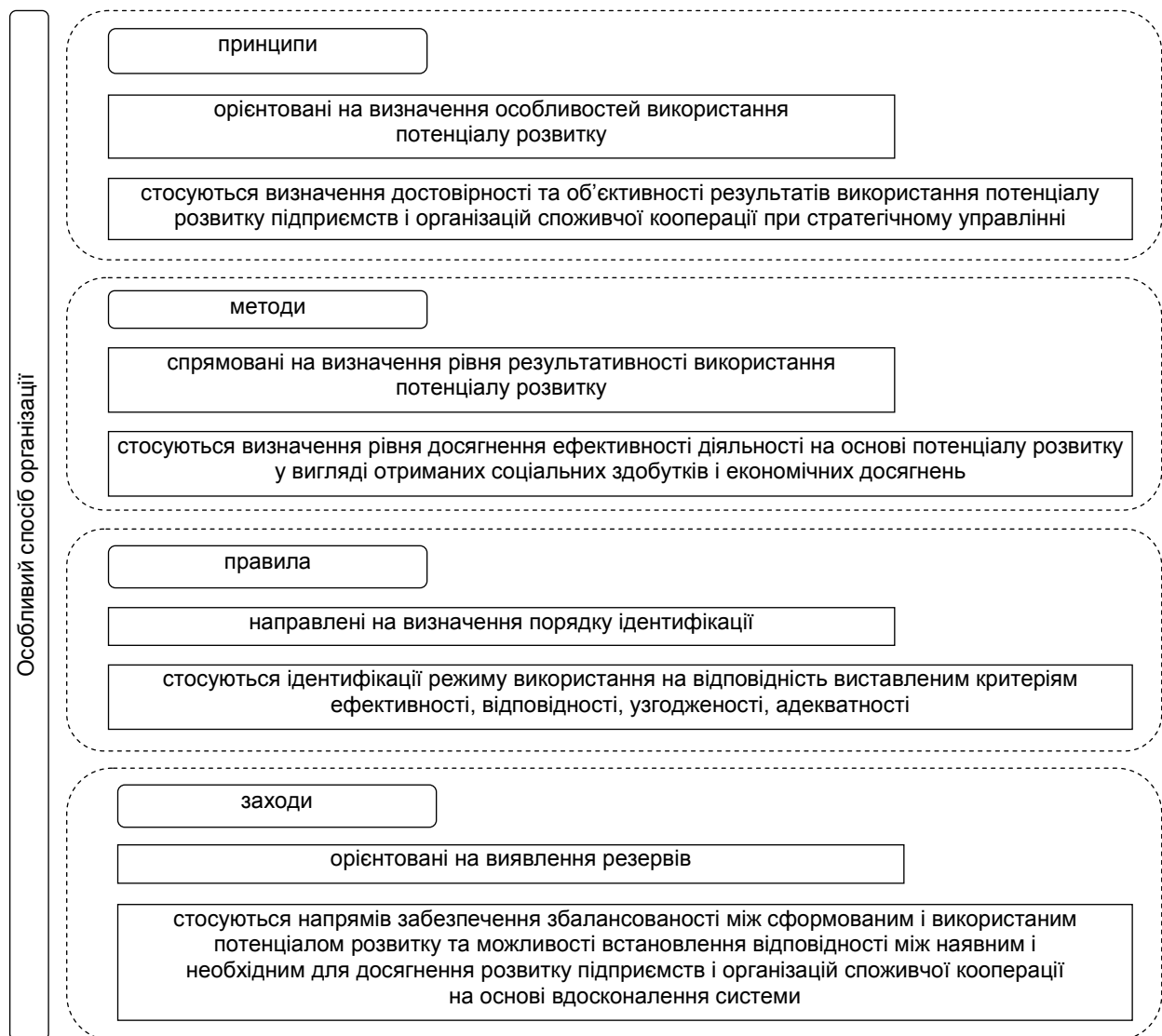

Рис. Режим використання у контексті системного підходу до потенціалу розвитку підприємств і організацій споживчої кооперації (авторська розробка)

Зокрема, О. В. Березіним на чолі колективу авторів пропонується дотримуватися таких основних принципів, як «обґрунтований вибір інструментів діагностики, використання об'єктивної, повної та достовірної інформації про стан структурних елементів потенціалу підприємства, його внутрішнього середовища, виявлення причин змін внутрішніх чинників, комплексний та системний характер, об'єктивність оцінки результатів» [2, с. 35–36].

Частково у теоретичних основах оцінки потенціалу підприємства колективом авторів (О. К. Добикіна, В. С. Рижиков, С. В. Касьянюк, М. Є. Кокотько, Т. Д. Костенко, А. А. Герасимов) виділяються основні та допоміжні принципи оцінки, серед яких принцип корисності, очікування або передбачення, внеску, залишкової і граничної продуктивності, збалансованості, оптимального розміру (масштабу), відповідності, регресії і прогресії, конкуренції, залежності від зовнішнього середовища, економічного поділу, найкращого та найбільш ефективного використання [6, с. 74–78], що, на їх думку, розкриває лише «основні закономірності поведінки суб'єктів ринкової економіки» [6, с. 73].

Детальніший опис принципів робить Н. С. Краснокутська, яка пропонує їх класифікацію на принципи, засновані на уявленні власника (корисності, заміщення, очікування); принципи, пов'язані з експлуатацією майна (факторів виробництва, залишкової продуктивності, внеску, збалансованості); принципи, пов'язані з ринковим середовищем (попиту та пропозиції, конкуренції, зміни вартості) й узагальнюючим є принцип найбільш ефективного використання [9, с. 96–99]. Зазначені принципи стосувалися виробничого підприємства; щодо принципів аналізу та оцінювання потенціалу торговельного підприємства, то Н. С. Краснокутська у монографії пропонує їх класифікувати на методологічні (системності, відповідності, комплексності, детермінізму, додатковості) та організаційні (раціональності, порівняння, безперервності та гнучкості) [10, с. 103]. В іншій науковій праці пропонується такі принципи оцінювання потенціалу розвитку як системність, безперервність, ва-

ріантність, адекватність, оптимальність, доступність [18, с. 244].

Таким чином, проведений логічний аналіз існуючих і можливих принципів дослідження потенціалу розвитку дозволив виділити такі принципи: достовірності, точності, актуальності, доступності, зручності, чіткості, повноти, порівнянності, детермінізму, доцільності, ефективності, незаангажованості. Наведена система принципів спрямована на забезпечення достовірності й об'єктивності результатів дослідження.

Про необхідність виокремлення методів дослідження ефективності використання потенціалу розвитку свідчить той факт, що «визначаючи особливості функціонування підприємств, потрібно зупинити свій погляд на дуже важливому аспекті підприємства, а саме на вмінні ефективного використання підприємствами їх потенціалу, що є найважливішою складовою конкурентоспроможності» [20, с. 70]. Таке вміння ефективного використання потенціалу підприємствами потребує застосування специфічних методів дослідження, які «повинні спиратися на економіко-статистичні моделі» [18, с. 244]. У науковій літературі пропонується класифікувати методи дослідження потенціалу підприємства на кількісні, якісні та змішані (залежно від характеру показників); прямої та опосередкованої оцінки (залежно від зв'язку з об'єктом оцінки); загальні та специфічні (залежно від універсальності застосування); детермінованого факторного або таксономічного аналізу, нечітких множин, порівняння (залежно від методики дослідження); на базі одного або декількох оціночних показників (залежно від способу узагальнення результатів) [9, с. 114].

Зокрема, у науковій літературі відмічається, що «управління потенціалом розвитку підприємства відбувається за допомогою створення методичного підходу», що включає оцінку критеріїв, показників, технологію їх розрахунків і призначення, резервів [20, с. 103–109]. Серед критеріїв, що виділяють науковці, є ефективність, економічність, продуктивність, гнучкість, збалансованість, результативність [20, с. 103–105]. У колективній монографії з пріоритетів використання економічного по-

тенціалу під загальною редакцією І. М. Школи запропонований суттєвий методичний інструментарій комплексного показника забезпеченості регіону ресурсами [7, с. 20]. Колектив авторів на чолі з Б. Є. Бачевським пропонує унікальний набір методичного інструментарію оцінки потенціалу розвитку виробничого підприємства [1, с. 365].

Праця Н. В. Гавви та Е. А. Божко присвячена формуванню та оцінюванню потенціалу підприємства, але надає прекрасний набір методичних інструментів для аналізу, а саме методичний підхід до оцінки потенціалу через аналіз факторів зовнішнього [5, с. 54] та внутрішнього [5, с. 94] середовища; до оцінки вартості об'єктів нерухомості через аналіз найкращого і найбільш ефективного використання [5, с. 115]; до оцінки фінансів через розрахунок показників фінансового стану [5, с. 182] і методики оцінки вартості бізнесу [5, с. 192]. Результати дослідження І. З. Должанського, Т. О. Загорної, О. О. Удалих представлені прикладами оцінювання вартості підприємства [19, с. 103–111], ефективності використання інвестиційного потенціалу [19, с. 136], основних елементів виробничого [7, с. 164] й інших складових [19].

Таким чином, методичний інструментарій оцінки результативності використання потенціалу розвитку підприємств і організацій споживчої кооперації в контексті системного підходу при стратегічному управлінні буде акцентуватися на основних положеннях щодо його розробки:

- ймовірність застосування теорії дискримінантного аналізу як процесу пізнання та адекватного відображення результатів використання потенціалу розвитку через якісне виявлення, виділення і обґрунтування рівнів ефективності та отримання його комплексної оцінки у кількісному вираженні на основі таксономічного аналізу;
- доцільність застосування методів екстраполяції трендів, оцінки готовності підприємств і організацій споживчої кооперації до реалізації маркетингової стратегії, побудови мотиваційного профілю через обґрунтовану сукупність запропонованих заходів покращен-

ня використання окремої складової потенціалу розвитку.

Визначення комплексного показника ефективності використання потенціалу розвитку підприємств і організацій споживчої кооперації здійснюватимемо за такими етапами:

- опрацьовуються методом дискримінантного аналізу показники ефективності використання потенціалу розвитку, на основі чого виділені угруповання свідчать про результативність використаного потенціалу за кожним рівнем його формування;
- розраховується інтегральний показник як інтегроване значення кількісних і якісних складових, які певною мірою характеризують ефективність використання потенціалу розвитку за кожним рівнем його формування;
- визначається точність і якість прогнозування зміни окремих параметрів потенціалу розвитку підприємства від випадкових чинників при стратегічному управлінні.

Виходячи з того, що правило, відповідно до академічного тлумачного словника, є основним положенням або зібранням таких положень, яким передається закономірність, сталі співвідношення, що визначає порядок ведення або дотримання чого-небудь [16], або постанова, припис, що становить порядок [15, с. 24], то в контексті системного підходу до «режиму використання» потенціалу розвитку підприємств і організацій споживчої кооперації буде означати порядок ідентифікації рівня результативності використання потенціалу розвитку підприємствами й організаціями споживчої кооперації за різними напрямками, спрямованими на соціальні здобутки й економічні досягнення.

Порядок ідентифікації режиму використання потенціалу розвитку при стратегічному управлінні підприємствами й організаціями споживчої кооперації пов'язана з такими напрямками як визначення рівня:

- ефективності використання потенціалу розвитку як Укоопспілкою загалом, так і окремими обласними спілками споживчих товариств;
- відповідності сформованого потенціалу розвитку використаному;

- узгодженості використаного потенціалу розвитку виставленим пріоритетам;
- адекватності використаного потенціалу розвитку ринковому середовищу.

Щодо результативності використання потенціалу розвитку як Укоопспілкою у цілому, так і окремими обласними спілками споживчих товариств, на нашу думку, варто застосувати багатовимірний статистичний аналіз, заснований на методі дискримінантного аналізу, що дозволить виділити однорідні сукупності з ідентичним рівнем розвитку. Такі кластери стануть основою для визначення рівня результативності на основі показників ефективності використання потенціалу розвитку підприємствами й організаціями споживчої кооперації. Тому в даному випадку ідентифікація режиму використання потенціалу розвитку матиме такий вигляд:

- низький рівень «режиму використання» відповідає рівню неефективного використання потенціалу розвитку, коли обласні спілки за результатами кластерного аналізу відносяться до кластера з найнижчими результатами діяльності;
- середній рівень «режиму використання» відповідає рівню ефективності використання потенціалу розвитку, коли більшість обласних спілок відносяться до кластера з високими показниками господарювання або позитивний результат діяльності спілок перебиває недоліки інших;
- високий рівень «режиму використання» відповідає рівню ефективності використання потенціалу розвитку, коли значна більшість обласних спілок відносяться до кластера з найвищими результатами діяльності.

Щодо відповідності сформованого потенціалу розвитку використаному, то ідентифікація «режиму використання» буде засновуватися на порівнянні результатів методу районування і таксономічного аналізу, що були застосовані для оцінки ефективності формування потенціалу розвитку, з результатами дискримінантного та таксономічного аналізу, що буде застосований для оцінки визначення рівня результативності його використання на основі показників відповідності. Ідентифікація режи-

му використання потенціалу розвитку матиме такий вигляд:

- низький рівень «режиму використання» характеризується повною невідповідністю сформованого потенціалу розвитку його використанню, що підтверджено неузгодженими результатами методів, взятих за основу;
- середній рівень «режиму використання» характеризується частковою невідповідністю сформованого потенціалу розвитку його використанню, що підтверджено неузгодженими результатами методів, взятих за основу;
- високий рівень «режиму використання» характеризується повною відповідністю сформованого потенціалу розвитку його використанню, що підтверджено узгодженими результатами методів, взятих за основу.

Узгодженість використаного потенціалу розвитку виставленим пріоритетам ґрунтується на визначенні рівня результативності діяльності на основі поєднання соціальних здобутків і економічних досягнень. Ідентифікація режиму використання потенціалу розвитку матиме такий вигляд:

- низький рівень «режиму використання» відповідає неузгодженому використанню потенціалу розвитку, підтвердженого втратою соціальної захищеності та економічною нестабільністю;
- середній рівень «режиму використання» відповідає частково узгодженому використанню потенціалу розвитку, підтвердженого значними досягненнями однієї зі складових або достатнім рівнем соціальної захищеності та економічної стабільності;
- високий рівень «режиму використання» відповідає узгодженому використанню потенціалу розвитку, підтвердженого позитивною динамікою ефективності господарювання на основі соціальних здобутків і економічних досягнень.

Адекватність використаного потенціалу розвитку ринковому середовищу пояснюється збалансованістю рівня ефективності використання потенціалу розвитку ринковим умовам на основі критерію відповідності. Ідентифікація режиму використання потенціалу розвитку матиме такий вигляд:

- низький рівень збалансованого «режиму використання» відповідає значно нижчим темпам зміни показників ефективності використання потенціалу розвитку, ніж темпи зміни ринкового середовища;

- середній рівень збалансованого «режиму використання» відповідає наближеним темпам зміни показників ефективності використання потенціалу розвитку до темпів зміни ринкового середовища;

- високий рівень збалансованого «режиму використання» відповідає випереджувальним темпам зміни показників ефективності використання потенціалу розвитку над темпами зміни ринкового середовища.

Відповідно до наведених підходів пропонуємо виділити карту ідентифікації можливих результатів дослідження режиму використання потенціалу розвитку в контексті системного підходу до потенціалу розвитку при стратегічному управлінні підприємствами й організаціями споживчої кооперації (табл.).

Щодо останньої складової режиму використання у контексті системного підходу до потенціалу розвитку підприємства як особливого способу організації, то до системи заходів підвищення результативності використання віднесли необхідність удосконалення управління окремими складовими – інституціонального рівня. Зокрема:

- запропонувати підвищення ефективності мотиваційного механізму через визначення мотиваційних факторів і побудову на їх основі профілю;

- обґрунтувати напрями підвищення соціальної значимості системи споживчої кооперації на основі критеріїв, що покладені в основу динамічного ряду прогнозних і демографічних показників;

- розробити систему підходів з підвищення ефективності маркетингової складової обласними спілками споживчих товариств за використання можливостей електронної комерції.

Таким чином, проблема застосування категорії «режим використання» у контексті системного підходу до потенціалу розвитку підприємства пов'язана з його ідентифікацією, пропонуємо розв'язати її на основі карти іден-

тифікації можливих режимів використання потенціалу розвитку при стратегічному управлінні підприємствами й організаціями споживчої кооперації. Методологія дослідження режиму використання потенціалу розвитку підприємств і організацій споживчої кооперації полягає у чітко встановленому способі організації, відповідно до якого пропонується визначення рівня досягнення результативності діяльності на основі соціальних здобутків і економічних досягнень за допомогою принципів, методів, правил і заходів, спрямованих на отримання цінності від використання потенціалу розвитку та відповідності цільовим пріоритетам функціонування підприємств і організацій споживчої кооперації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бачевський Б. Є. Потенціал і розвиток підприємства : навч. посіб. / Б. Є. Бачевський, І. В. Заблюдська, О. О. Решетняк. – К. : Центр учб. л-ри, 2009. – 400 с.
2. Березін О. В. Управління потенціалом підприємства : навч. посіб. / О. В. Березін, С. Т. Дуда, Н. Г. Міценко. – Львів : Магнолія 2006, 2011. – 308 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.slovnuk.net>. – Назва з екрана.
4. Википедія – свободная энциклопедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ru.wikipedia.org/wiki>. – Название с экрана.
5. Гавва В. Н. Потенціал підприємства: формування та оцінювання / В. Н. Гавва, Е. А. Божко. – К. : Центр навч. л-ри, 2004. – 224 с.
6. Добикіна О. К. Потенціал підприємства: формування та оцінка / О. К. Добикіна, В. С. Рижиков, С. І. Касьянюк. – К. : Центр учб. л-ри, 2007. – 208 с.
7. Економічний потенціал регіону: пріоритети використання : монографія / [І. М. Школа, Т. М. Ореховська, І. Д. Козьменко та ін.] ; за ред. І. М. Школи. – Чернівці : Рута, 2003. – 464 с.
8. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2005. – 714 с.

Таблиця

Карта ідентифікації можливих режимів використання потенціалу розвитку підприємств і організації споживчої кооперації при стратегічному управлінні

Режим використання	Напрями визначення рівня				адекватність використаного потенціалу розвитку ринковому середовищу
	ефективність використання потенціалу розвитку	відповідність сформованого потенціалу розвитку використаному	узгодженість використаного потенціалу розвитку виставленим пріоритетам	адекватність використаного потенціалу розвитку ринковому середовищу	
А	Б	В	Г	Д	
Низький рівень	Неефективне використання потенціалу розвитку, коли обласні спілки відносяться до кластера з найнижчими результатами діяльності	Повна невідповідність сформованого потенціалу розвитку його використанню, підтверджена неузгодженими результатами методів, взятих за основу	Неузгоджене використання потенціалу розвитку, підтвержене втратою соціальної захищеності та економічною нестабільністю	Значно нижчі темпи зміни показників ефективності використання потенціалу розвитку, ніж темпи зміни ринкового середовища	
Середній рівень	Ефективне використання потенціалу розвитку для більшості обласних спілок, що відносяться до кластера з високими показниками господарювання або позитивний результат діяльності окремих спілок перекирає недоліки інших	Часткова невідповідність сформованого потенціалу розвитку його використанню, підтверджена на неузгодженими результатами методів, взятих за основу	Частково неузгоджене використання потенціалу розвитку, підтвержене значними досягненнями однієї зі складових і втратами іншої або певним рівнем соціальної захищеності та економічної стабільності	Наближені темпи зміни показників ефективності використання потенціалу розвитку до темпів зміни ринкового середовища	
Високий рівень	Ефективне використання потенціалу розвитку, коли значна більшість обласних спілок відносяться до кластера з найвищими результатами діяльності	Повна відповідність сформованого потенціалу розвитку його використанню, підтверджена узгодженими результатами методів, взятих за основу	Узгоджене використання потенціалу розвитку, підтвержене позитивною динамікою ефективності господарювання на основі соціальних здобутків і економічних досягнень	Випереджувальні темпи зміни показників ефективності використання потенціалу розвитку над темпами зміни ринкового середовища	

Джерело: складено автором.

9. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка / Н. С. Краснокутська. – К. : Центр навч. л-ри, 2005. – 352 с.
10. Краснокутська Н. С. Потенціал торговельного підприємства: теорія та методологія дослідження : монографія / Н. С. Краснокутська. – Х. : Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі, 2010. – 247 с.
11. Новый экономический словарь: 10000 терминов / под ред. А. Н. Азрилиян. – [3-е изд.]. – М. : Ин-т новой экономики, 2009. – 1088 с.
12. Островська Г. Аналіз практики використання зарубіжних методик (моделей) прогнозування ймовірності банкрутства підприємств / Г. Островська, О. Квасовський // Галицький економічний вісник. – 2011. – № 2 (3). – С. 99–111.
13. Пілецька С. Т. Стратегічний аналіз потенціалу підприємства в обґрунтуванні стратегії економічного розвитку / С. Т. Пілецька // Економічний вісник НГУ. – 2009. – № 1. – С. 100–106.
14. Сабадирьова А. Теоретичні основи організації потенціалу підприємства / А. Сабадирьова // Економіст. – 2010. – № 1. – С. 34–35.
15. Сіменко І. Принципи економічного аналізу: дослідження питань класифікації / І. Сіменко // Економічний аналіз. – 2008. – Вип. 2 (18). – С. 23–27.
16. Словник української мови : академічний тлумачний словник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/spromozhnistj>. – Назва з екрана.
17. Теребух А. А. Порівняльний аналіз моделей оцінювання фінансових загроз суб'єктів господарювання / А. А. Теребух // Науковий вісник НЛТУ. – 2010. – Вип. 20.11. – С. 228–240.
18. Тимошук М. Р. Методи оцінювання потенціалу розвитку підприємства з урахуванням вагомості фінансово-економічних факторів / М. Р. Тимошук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – № 20.15. – С. 241–248.
19. Управління потенціалом підприємства / [І. З. Должанський, Т. О. Загорна, О. О. Удалих, І. М. Герасименко, В. М. Ращупкіна]. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 362 с.
20. Управління підприємствами: сучасні тенденції розвитку : монографія / [Н. П. Гончарова, О. С. Федонін, Г. О. Швиданенко та ін.]; за заг. ред. О. С. Федоніна. – К. : КНЕУ, 2006. – 288 с.

УДК 330.163

ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОЇ СЕГМЕНТАЦІЇ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОТРЕБ НА РИНКУ ШВИДКОГО ХАРЧУВАННЯ

Т. Л. Мітяєва, кандидат економічних наук

Сегментація ринку є формалізованою процедурою, яка базується на об'єктивних даних, отриманих у ході маркетингових досліджень за допомогою математичних методів. Застосування методики сегментації ринку дозволяє підприємству чітко, однозначно визначити цільовий ринок, розробити стратегію позиціонування та на цій основі визначитися з комплексом маркетингу; досягти максимальної ефективності стратегії просування продукції на ринку; мінімізувати зусилля по збуту продукції та знайти конкурентну нішу для продукції підприємства. Одним із головних стратегічних рішень, що приймає підприємство,

повинно стати визначення цільового ринку, на якому воно збирається вести конкурентну боротьбу. Цей вибір передбачає умовний поділ ринкової сфери на частини, одну з яких утворює сукупність споживачів зі схожими потребами та поведінковими або мотиваційними характеристиками та сприятливими маркетинговими можливостями, що складаються в конкретних умовах для фірми.

Сьогодні стратегією сегментації ринку користується переважна більшість компаній. Процес сегментації має для підприємства стратегічне значення, оскільки призводить до визначення області її діяльності та іденти-